

Leto VIII.

Številka II.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

Dr. Danilo Majaron.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1892.

VSEBINA.

1. V. Troški zasebnega obtožitelja	321
2. Dr. J. Hrašovec: Beseda slovenskim odvetnikom in beležnikom	323
3. Dr. Fr. Oblak: O razumljivosti, ki je zahtevamo od slovenskih pravnikov. VI.	329
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Določbo §-a 37. konk. reda, zlasti odst. 2.) je pri eksekutivni prodaji nepremičnin izven konkurza analogno uporabiti tudi tedaj, kadar sodobno zavezana posestva imajo razne lastnike in ostala posestva še niso prodana	334
b) Cesijska valuta mora biti dejanski in določno dogovorjena	336
c) Slučaj §-a 72. obč. sod. reda	338
d) Rešitev prošnje, da bi se preložil narok za položitev prisege, pristojno samo pravnemu, ne pa rekvirovanemu sodišču.	341
e) V menično-pravnem postopanju ni smeti zahtevati tožbene kavicje (406 obč. sod. r.).	342
f) Donesek k §§ 35. in 37. jur. norme.	343
g) Dopustno ni izvoliti si drug eksekucijski način namestu tistega, ki ga določa obči sodni red po kakovosti eksekucijskega objekta (§ 321 obč. sod. r.) — Eksekutivna sekvestracija plodov kakega posestva glede na določbo §-a 3. zakona z 10. junija 1887, št. 74 drž. zak.	344
h) Posamezni občanje nimajo pravice rekurza zoper sodni odlok, s katerim se dovoli zemljeknjižni prepis občinske lastnine na kupca	345
Kazensko pravo:	
a) Tudi za podpomoč po §§ 214. in 397. kaz. zak. velja načelo, da poznejšnja udeležba pri kaznivem dejanji (§ 6. kaz. zak.) ustanovi še le tedaj hudodelstvo, če se nanaša na kako hudodelstvo	346
b) Hudodelstvo odpeljanja (§ 96. kaz. zak.) ni, če se nedoletnica z njeno voljo odvede iz kraja, kateri je zanj odbrala upravičena nezakonska mati, — v ta namen, da se zopet k materi povrne	347
5. Razne vesti	349

Troški zasebnega obtožitelja.

Gledé na razpravo, priobčeno v šte. 10. letošnjega „Slov. Pravnika“ osvetlé naj ondi pod istim naslovom obravnavano pravno vprašanje naslednji podatki.

Radi priznavamo, da troškov, naštetih v §-u 381. kaz. pr. reda ni smatrati taksativno navedenimi, akopram tudi komentatorja Mitterbacher in Mayer nekako takó menita, kajti uvodni stavek tega paragrafa ne dopušča podmene, da so taksativno naštetih ondi navedeni troški. Pač pa § 381. kaz. pr. r. ni brez pomena pri reševanju tega vprašanja, kajti, da so se našteli v točki 4. §-a 381. poleg troškov, ki jih imajo pravni zastopniki strank, tudi troški, katere potrosijo stranke same — med njimi tudi zasebni obtožitelj — za zasledovanje prava, bilo bi to ob sebi razumno. Ker se pa to ni zgodilo, in zakon niti tukaj, niti kje drugje ne uvažuje troškov te vrste, nego govori le o pristojbinah zastopnikov strank, onda je uže to važen razlog za nazor, da zakon ne meni povračila troškov, izdanih od strank, ki same, brez zastopnika obtožujejo.

Istotako se ni ravnati po dokazu, izvedenem „a contrario“ iz določbe §-a 390. kaz. pr. reda gledé na določbo §-a 383. ibid. ki zasebnemu obtožitelju niti ne daje pravice do pristojbin, pričam gredočih. Pomen določbe, katera se nahaja uže v kazenski pravdi iz leta 1853. in v ukazu pravosodnega ministerstva z dne 18. septembra 1857. l., meri protivno načinu, kako je ravnati s poškodovancem, pozvanim kot pričo (§ 383., odst. 3 kaz. pr. r.), na to, da zasebni obtožitelj tudi tedaj, če je kot priča pozvan pred sodišče, če torej mora priti, ne more zahtevati pristojbin, pričam gredočih, to je povračila za potovanje, bivanje, oziroma celo za odešli zaslužek. Jasno je, da ta določba zadene zasebnega, včasih dalječ od sodišča stanujočega obtožitelja prav hudo, a legislativni razlog te določbe izhaja, kakor izjavlja odlok pravosodnega ministerstva z dne 18. septembra 1857. l. iz proste

volje zasebnega obtožitelja, da postopa: lahko mu je, da ne toži ali pa da od tožbe odstopi ter se tem pôtém izogne pozivu sodišča. Omenjena zakonova določba nikakor ne dopušča, da bi se ravvalo z zasebnim obtožiteljem glede pristojbin istotako ugodno ali pa celo ugodnejše, nego li s pričo. Če mora uže priča v nekaterih okolnostih gmotne žrtve donášati zaradi svojih državljanskih dolžnostij, odreka zakon tembolj zasebnemu obtožitelju ono povračilo, katero določa priči. Pravni, v š-u 383 kaz. pr. reda postavljeni propis se torej razruši, če se zasebnemu obtožitelju povrnejo troški za to, da je pripotoval ter odpotoval in da je bival na kraji sodišča.

Isto velja glede odškodnine, določene za izgubo časa, ki pričam le izjemno pristoja. Kot izgubo časa bi se pri odškodnini pač navajal čas za samosestavo spisov ali pa čas, kateri je zasebni obtožitelj pri sodišči obravnavajoč porabil. To stališče velja tudi pravoznancem, pri katerih bi jednaka odškodnina dobila značaj oblične nagrade za duševni trud, povzročen po obtožbi in obravnavanji. Določitev takega povračila pravoukemu zasebnemu obtožitelju se ne bi prilegala pravilu jednakega postopanja s strankami pred sodiščem. Poleg pozitivnega zakona, ki ne pozna „nagrajanja“ zasebnih obtožiteljev, bi takemu ravnanju protiven bil tudi še etičen pomislek, češ, da postane zasebno obtoževanje vir dobička za zasebnega obtožitelja, če smatramo izgubo časa objektom povračila. Saj pobija narav povrnitve kazensko-pravdnih troškov sploh, če se nadomestilo daje troškom, ki v istini niti nastali niso, in mezdo trudu, za kateri se nagrada plačala ni.

Napačna je tudi trditev, češ, da po tem, če se ne priznavajo troški zasebnemu obtožitelju, pretvarja se pravica, zastopati se dati, v prisilno zastopanje. Napačna je glede na pretečo nevarnost, katera lahko zadene zasebnega obtožitelja, če v pravdi podleže in mora potem seveda iz svojega nagraditi postavljenega zastopnika. Kjer bi pa osebno obtoževanje stalo več nego postavljanje zastopnika, tam pa zahteva uže itak korist zasebnega obtožitelja, da si ga oskrbi.

Nič bolj utemeljen ni nazor, kakor bi katerekoli troške kazenskega postopanja, bodisi da pristoja povračilo državi, bodisi zasebniku, mogli oškodovanemu zasebnemu obtožitelju

smatrati nadomestilom za krivico, po kaznivem dejanji mu prizadejano, to vse seveda pod naslovom zasebnopravne zahteve. Posledica takemu ravnanju bi bilo pač, da bi se zavrnila zahteva na civilno-pravni pot, a odstranila jo je plenarna odločba kassacijskega dvora z dne 14. marcija 1883, št. 15169. Utemeljitev te odločbe natančno razlikuje mej povračilom troškov in mej zasebno-pravno zahtevo, ter se popolnem zлага z ukazom pravosodnega ministerstva z dne 9. julija 1878, št. 7075, točka 6. Saj se tudi v civilnem postopanju istotako priznavajo troški le po določenih občeга sodnega reda, a nikakor ne po določenih gmotnega prava.

Iz navedenih razlogov je v praksi dandanašnji sankcijovana pravna smer upravičena, ki zahteva, da zasebnemu obtožitelju, kateri svojo pravdo zastopa sam, ne pristoja povračilo kazensko-pravdnih troškov.

V.

Beseda slovenskim odvetnikom in beležnikom.

Kratki razpraviči moji bodi namen: nekoliko osvetliti naše razmere gledé jednakopravnosti našega jezika ter izvajati iz obstoječih okolnostij potrebni sklep, ki je jedini in prvi pogoj, da bode postal naš jezik res jednakopraven z drugimi jeziki, da se bode ta jednakopravnost tem preje uresničila, ter da ne bomo opešali sredi boja, ki ga nam je biti še dandanes v raznih krajih naše domovine. Oziral se bodem najbolj na naše štajerske razmere, katere so podobne več ali manj tudi razmeram po drugih slovenskih pokrajinah.

Ko je izdal bivši minister dr. Pražák svoj ukaz z dne 18. aprila 1882, št. 20.513 iz leta 1881, uže takrat nismo imeli posebne nadeje, da se bode slovensko uradovanje res udomačilo pri naših sodiščih. Saj je minister le izrekel upanje v tem ukazu, da bode praksa sama v dvomnih slučajih našla najboljšo pot, ter da mu je bilo samo treba takoj odstraniti najbolj kričeče

nedostatke. Jediní vspeh ukaza bil je ta, da se vzprejemajo od tistega časa slovenske vloge brez ovire ter da se vsaj navadno v tem jeziku rešujejo.

Rečem le: navadno. Še vedno dobivamo kot rešilo kazenske ovadbe zaradi prestopkov vabilo k dotični obravnavi v nemškem jeziku; vsaj jedno tako sodišče mi je znano. Dalje dobivamo še vedno rešila sosebnó v kazenskih rečeh (na pr. kedar prosimo, naj bi se odložila kazen ali zaslišale nove priče pred glavno ali vzklicno obravnavo, ali kedar zahtevamo, da se naj uvede kazenska pravda proti obtožencu po smislu §-a 47. in nasled. namreč tedaj, kedar stopi zasebni udeleženec namesto državnega pravdnika) – v nemškem jeziku. To naj bodo le nekatere primere, ki nam dokazujejo, da se še vedno vse slovenske vloge ne rešujejo v slovenskem jeziku.

Sodni uradniki, ki niso naklonjeni našemu jeziku, najdejo tu in tam povod, ugodno priliko, da jim ni treba prošnje reševati v našem jeziku. To velja o navadnih kurentnih rečeh. Kaj pa še le o tožbah in pravih! V 112. št. letošnjega „Sl. Naroda“ priobčen je slučaj, kakeršnih je lahko naštetí na stotine in stotine pri naših sodiščih. To, kar dotični članek tako ostro šiba in graja, je navada pri naših sodiščih, vsaj pri večini; sodni uradniki, ki drugače ravnaajo, so le bele vrane. Navada je namreč, da zastopa sodni uradnik pravdno stranko, ki pride brez odvetnika, v nemškem jeziku, rekše, da zapisuje njene pravdne govore z nemškim jezikom brez ozira na to, bodi si uže tožba pisana v slovenskem ali pa nemškem jeziku. Nasledek je seveda ta, da izda sodišče tudi razsodbo jedino le v nemškem jeziku, češ, da ni nobenega ukaza, ki bi veleval, kako je reševati take dvojezične pravde.

Navedem naj v tem pogledu nekatere primere:

Celjski odvetnik tožil je nekatere posestnike zaradi motenja posesti. On sam rabil je slovenščino v svojih pravdnih govorih, nasprotniki, zastopani po nemškem odvetniku, upotrebljali so v svojih pravdnih govorih nemščino. C. kr. okrajno sodišče v Sevnici izdalo je odlok v nemškem jeziku ter se je vzklicevalo na poprej omenjeni razlog, pripominajoč, da ono ne žali nika-keršnih pravic te ali one stranke, če izda odlok v tem jeziku,

in da se je ukazu z dne 18. aprila 1882, št. 20.513 uže zado-stilo, ko se je tožba rešila v slovenskem jeziku.

Drugi slučaj: V pravdi Jurija P. proti Uršuli P. zaradi privolitve posebnega prebivališča razsodilo je c. kr. okrožno sodišče v Celji v nemškem jeziku, dasi je prositeljica upotreb-ljala v svojih govorih jedino le slovenščino. C. kr. višje deželno sodišče je z odločbo z dne 7. oktobra 1891, št. 10481 zavrnilo pritožbo v tem pogledu, češ, ne izhaja niti iz akta, niti iz pri-tožbe same, da bi bila zaradi tega stranka prikrajšana, zasledujoč svoje pravice, ali da bi zaradi tega mogla biti prikrajšana.

Da je le moči izdati razsodbo v nemškem jeziku, zapisuje na pr. bagatelni sodnik v dotični zapisnik samo pripomnjo, da toženec ni prišel; ta pripomnja pisana je v nemškem jeziku in — evo! — kontumačna razsodba se ti vroči, akoprav je bila tožba slovenska, akoprav toženec ničesar ni ugovarjal, niti prišel ni, — v nemškem jeziku. Dokaz za to: razsodba c. kr. mest. del. okrajnega sodišča v Celji z dné 9. avgusta 1892, št. 13156.

Prepričali smo se torej, da ne smemo biti zadovoljni s tako enakopravnostjo, kakeršna se nam deli sedaj pri naših sodiščih. Seveda so častne izjeme; imamo, hvalo Bogu, zavednih uradnikov, ki se vestno in dosledno ravnaajo po prej imenovanem minister-skem ukazu ter poprejšnjih ukazih, na katere se ukaz iz leta 1882. vzklicuje. Toda večina uradnikov pa samo to stori, kar mora storiti; — da bi se po možnosti v slovenščini uradovalo, kar ministerstvo v svojem ukazu iz leta 1882. izrecno želi in priporoča, za to se ne briga. Zategadelj so tudi slovenske tožbe ali prošnje, v zapisnik vzprejete — le bele vrane pri naših sodiščih.

Kakor smo videli, tudi pritožbe do višjega deželnega sodišča ne pomagajo ničesar, in prišli smo torej tako dalječ, da vsak sodni uradnik ravna, kakor hoče, brez doslednosti, brez zanes-ljivega vodila.

Ker so naši sodni uradniki večinoma nenaklonjeni sloven-skemu uradovanju, zato se tudi razmere ne bodo poprej teme-ljito premenile, predno ne bode ministerstvo izdalo natančnega ukaza glede uradovanja, po katerem se bodo morali ravnati sodni uradniki brez izjeme, brez izgovora, a ne samo po možnosti. Ako bode to vedno samo sodnim uradnikom prepuščeno, da

smejo prošnje in pritožbe v zapisnik vzprejemati v katerem si bodi jeziku, da smejo dvojezične pravde reševati v tem ali onem jeziku, ne bomo nikdar dosegli enakopravnosti, ker vedno se bode dajala prednost le nemškemu jeziku.

To so prilično razmere, v katerih se nahajamo; dovolj imajo na tem polju še narodovi zastopniki dela, ako nam hočejo izposlovati novih toliko potrebnih ministerskih ukazov. Res sicer moramo mi, slovenski pravniki, vse storiti, da vsaj obstoječim ukazom pripomoremo do veljave v vseh slučajih, in da zoper protivno postopanje iščemo pomoči administrativnim pōtem ali — vedno in vedno se pravdati, prepirati in pritoževati, to nikomur ni drago. Zaradi tega se je nadejati, da nas bodo naši poslanci izdatno podpirali v naših težnjah.

Ako so po tem takem naše jezikovne razmere bolj žalostne nego vesele, vzpodbujati nas pa morajo na drugi strani, da mi sami ravnamo odločno in dosledno.

V prvi vrsti treba nam je, da spoštujemo sami pred sodišči na slovenski zemlji svoj jezik. Ali uprav to se še vedno ne godi tako, kakor bi moralo biti. Mi vsi smo na to stran premehki. Mi ne smemo nikomur oponašati popustljivosti v tej reči, nego priznavamo lahko odkritosrčno, da smo uže vsi čestokrat grešili zoper načelna pravila, katera bi nas morala voditi pri našem uradovanji.

Ta nedoslednost se kaže v marsičem. Marsikateri slovenski advokat ali notar še dela, ako ne navadno, vendar pa še prevečkrat in prav po nepotrebnem za slovenske stranke nemške tožbe, nemške prošnje in pogodbe. Drugi zopet rabijo v tožbah in prošnjah slovenski jezik; toda — kakor hitro naj pride pravda pred II. ali III. instanco, uže so vsi apelacijski in revizijski spisi, vse pritožbe do II. in III. instance pisane jedino le v nemškem jeziku! Neko srednjo pot hodijo tisti, ki spišejo tožbo slovensko, v pravnih spisih pa upotrebljajo nemščino, oziraje se na to, da imajo nemškega odvetnika pred seboj ali pa sodnega uradnika, ki narekuje za dotičnega nasprotnika govore z nemškim jezikom.

Treba ni poudarjati, da to so grehi, ki znatno ovirajo napredovanje slovenskega uradovanja in nam niso nikakor ne v ponos. Ozrimo se na pr. na kakega laškega odvetnika v Trstu ali Gorici! Ta ne bode nikdar, niti v besedi niti v pismu, rabil

drugega jezika, nego jedino le svoj laški jezik; v njegovi pisarni ni najti drugih tiskovin, drugih pisarniških knjig, drugih kole-darjev, kakor jedino le laške. To je — doslednost, katero bi mo-rali tudi mi posnemati!

A pustimo vse drugo v stran, naj si uže vsakdor uredi svojo pisarno, kakor hoče, — a kedar javno nastopi, takrat naj veleva čast in narodni ponos vsakemu slovenskemu pravniku, da upotreblja jedino le slovenščino, kedar mu je treba zastopati slovensko stranko.

Nikakor nočem prezirati onih razlogov, zakaj ta ali oni drugače ravna.

Prvi razlog: Marsikomur ne teče slovenska beseda tako gladko, kakor nemška, ali zdi se mu vsaj tako. Kedar mu je treba sestaviti kako tožbo, ki je kolikor toliko bolj zamotana, nego kaka navadna bagatelna ali sumarna tožba, pride tu in tam v zadrego, treba mu je iskati v slovarji te ali one primerne besede ter se zaradi tega nekoliko delj zamuditi, nego če bi delal tožbo v nemškem jeziku. Ni nam treba tajiti, da je morebiti težko spisati kako tožbo, ki mrgoli samih tehniških izrazov. A to so vendar le izjeme, redke izjeme. Navadno se pa ne bi smeli bati večjega truda in dela. Vsakomur, kdor dosledno v slovenščini uraduje, dela to uradovanje iz kraja težave, a s časom se ga človek tako privadi, da mu je še celo težje delati tu in tam kako večjo tožbo v nemškem jeziku.

Te težave mora torej premagati vsak, in ta izgovor po tem takem gotovo ne velja. Slovenski pravniki, ki delujejo kot odvet-niki ali beležniki, so pač vsi slovenščine popolnem zmožni v besedi in pisavi; potrebnega znanja slovenskega jezika uprav za našo stroko si pa vsak lahko pridobi po kratkem trudu. Takšno napačno prakso bi morali uže zaradi tega opustiti vsi, ker bi sicer uprav sodni uradniki, od katerih zahtevamo spoštovanja našega jezika, nam lahko ugovarjali, da tudi mi nismo dosledni, da delamo slovensko le tedaj, kedar je treba spisati kako majhno tožbico, ne pa tudi tam, kjer bi bilo treba pokazati v daljših pravnih spisih temeljito znanje slovenščine, ker bi se nam dalje po tem takem odrekla vsa resnost našega priza-devanja.

Drugi razlog: Mnogi spoštujejo slovenščino le v prvi instanci, ne pa tudi pred višjo instanco. Ti zopet svoje dejanje opravičujejo, češ, da pri višjem ali najvišjem sodišči bi utegnil pravdo dobiti v roke svétnik, ki ni več slovenščini, ter bi po tem takem stranka morala trpeti škodo, ako bi bil tak spis pisan v slovenščini. Ta pomislek je pa prav lahko zavrnil. Navadno je razsodba vender-le zavisna od tožbe, pravnih spisov, izpovedij prič in zvedencev, sploh od vsebine aktov prve instance, in največkrat celó samo od tega, kar so govorile priče in zvedenci. Svétnik, kateri dobi v rešitev pravdo, dovršeno pred prvo instanco v slovenskem jeziku, mora torej slovenščino dobro razumeti, ali si bode vsaj dal vse preložiti. Sodniku gotovo ne more biti dovolj, da čita samo nemško apelacijo ali revizijo, in ne bode samo na podlogi pritožbe premenil prve razsodbe, nego bode hotel in moral razumeti vse; če je vesten, se bode tudi trudil razumeti slovensko apelacijo ali revizijo. Ako pa sodnik ni vesten, potem tudi najboljša nemška apelacija dotičnemu zastopniku ne bode pomagala ničesar; nevesten sodnik ne bode prečital niti slovenske, niti nemške apelacije.

To je, mislim, najboljši dokaz, da smešimo sami sebe, ako rabimo v oni isti pravdi dva jezika.

Na drugi strani bili bi pa nasledki doslednega ravnanja jako dobri. Primorali bodemo namreč na ta način sodne uradnike, da se bodo vedno bolj in bolj učili našemu jeziku; dalje imamo le po tem upanje, da bodemo jednakopravnost dosegli tudi v višjih instancah, da se nam bodo namreč odločbe višjih instanc intimovale v našem jeziku; upanje, da bode morala vlada vedno bolj in bolj skrbeti za zadostno število slovenščine zmožnih uradnikov pri drugi in tretji instanci. Skratka, naše napredovanje bode še-le vidno, ako bode naše uradovanje dosledno, po tem si bodemo tudi hitrejšje ogledali naš uradni jezik, opilili si tehnične izraze in postala bode jedinstvo v uradnem jeziku.

Nekje so odvetniki v tem smislu uže storili jednoglasno sklep, da hočejo slovenščino upotrebljevati tudi v II. in III. instanci vselej tedaj, kedar se je rabila v I. instanci. Gotovo umestno je, da ukrenejo onoisto tudi odvetniki in beležniki v drugih krajih. Tak sklep je močna podpora za vse v dvomnih slučajih.

Ta sklep naj bi vse moralno vezal, takemu sklepu se bodo vsi radi udali.

Vsekakor je treba temeljito obravnavati to stvar in nikdar tega predmeta ni smeti izpustiti iz očíj, ker bi sicer vse naše prizadevanje bilo brezuspešno, ter se tudi ne bi smeli nadejati, da bodo sodni uradniki kedaj vstregli našim željam. Ako nismo sami jedini, ako uradujemo za slovenske stranke sedaj slovenski, a drugokrat zopet nemški, nimamo pravice oponašati nedoslednosti sodiščem, krivi smo si sami slabega uspeha, krivi smo sami preziranja, ki ga uprav sedaj zopet občutimo bolj od dne do dne. Uprav sedaj treba je, da se med seboj vzpodbujamo k jedinstvu in doslednosti. Opozarjal bi še lahko na to, da se naj vsak odvetnik ali beležnik pritoži zoper vsak nezakoniti odlok ali razsodbo gledé jezika, a završiti hočem to razpravo, s sklepom. ki je nujen postulat: da vsak slovenski pravnik, ki deluje kot odvetnik ali beležnik, rabi, kedar mu je treba zastopati slovensko stranko, v besedi in pisavi jedino le slovenščino pri vseh sodiščih, ki se nahajajo v slovenskih deželah, ter tudi v vseh spisih, ki so namenjeni II. in III. instanci, dalje da spisuje slovenskim strankam pravne listine, pogodbe i. t. d. jedino le v slovenščini.*)

V Celji, dné 17. septembra 1892. l.

Dr. J. Hrašovec.

*) To priporočilo je mislil gosp. dr. J. Hrašovec predlagati na skupščini društva „Pravnik“ dné 18. septembra t. l. kot društveno resolucijo. Glej društveno kroniko v zadnji številki našega lista!

Opomnja uredništva.

O razumljivosti, ki je zahtevamo od slovenskih pravnikov.

(Dalje.)

75. Gotovo ne podpira razumljivosti nobenega jezika, zlasti pa ne slovenskega, če se adverb preveč loči od glagola, h kateremu tiče, in reči je: odbija se uradno ta prošnja v zmislu namesto: »odbija se v zmislu ta prošnja uradno«.

Tudi bi subjekt prav stal na prvem mestu: ta prošnja se uradno odbija v zmislu

78. Pri tem obrazci se naj pazi na red besedi, ki je povse nemški in za Slovence celo nerazumljiv. Tukaj se uriva cel stavke med déle stavka, ki tičejo vkupe; ali ne bi bilo bolje rečeno: z odlokom se je v navedeni pravdi na danes določil narok za razpravljanje?*)

82. Tudi tukaj bi bilo bolje rečeno: Z odlokom z dné... se je na danes določil narok, da se redno ustno razpravlja v navedeni pravdi. — »Dati nalog« (v protiižjavi) je za Slovence barbarsko, a naložiti je slovensko. — Za »vidimiran« (v zaznamku spisov) bi jaz rabil slovenski izraz: poverjen.

83. Bolj razumljivo bi bilo, če bi se tako pisalo:

Razsodba.

V imeni Njegovega Veličanstva Cesarja

c. k. okrajno sodišče v Šmarji!

V pravdi, začeti s tožbo, vloženo dné... od Valentina Jagodiča, vinskega trgovca iz Slivnice kot tožitelja proti Leopoldu Javorniku, gostilničarju v Šmarji, kot tožencu zaradi 560 gld. s prip. — je toženec v prošnji, vloženi dné... ugovarjal, da to sodišče ni pristojno soditi v tej zadevi; vsled tega ugovora se je ustno razpravljalo in razpravljanje dné 20. junija t. l končalo; — zdaj pa to sodišče razsojuje takó:

Ad a) Spoznava se kot upravičen toženčev ugovor, da to sodišče ni pristojno soditi v pravdi, začeti s tožbo, vloženo dné... št. ... in torej se nalaga tožitelju, da mu povrne v 14 dnevih stroške tega postranskega spora z ... gld. ... kr., da se ogne eksekuciji.

V Šmarji dné...

Ad b) ... Ne spoznava se kot upravičen toženčev ugovor, da to sodišče ni pristojno soditi v pravdi, začeti s tožbo, vloženo dné... št. ... in torej se mu (tožencu) nalaga, da ima povrniti tožitelju v 14 dnevih stroške tega postranskega spora z ... gld. ... kr, da se ogne eksekuciji.

V Šmarji dné...

(Podpis.)

* Prav ko to razmišljujem, dobim „Vaterlanda“ št. 217. iz 1892. l., v katerem se nahaja vest („Juristen-Deutsch“), da pruski pravosodni minister Schelling sam obsoja srednjeveški jezik sodišč v Nemcih, ker se med céle dolge stavke vpletajo drugi stavki, tako da jezik postaja nerazumljiv, — in priporoča kratke razumljive stavke. „Vaterland“ sam meni, da je tudi pri nas v Avstriji jezik sodišč barbarski. Menda čuti to vsak, ali hiba je zastaréla in je priljubljena, kakor so priljubljene živali privajene verige!

84. Mesto priporočenega obrazca bi jaz priporočal naslednji obrazec:

V imeni Njegovega Veličanstva Cesarja

c. kr. mestno odredjeno okrajno sodišče v Ljubljani!

V pravdi Jožefa Rozmana, lesnega trgovca iz Sv Vida kot tožitelja proti Nikolaju Peterlina, posestniku v Medvodah, zastopanemu po dru. Levičniku iz Ljubljane kot tožencu zaradi izpolnitve kupne pogodbe z dné 20. aprila 1886 s prip. — je toženec pri naroku dné 5. avgusta t. l. ugovarjal, češ, da ni pristojno to sodišče soditi v tej pravdi; vsled ugovora se je ustno razpravljalo in pri istem naroku razpravljanje z obema strankama končalo — in zdaj to sodišče razsojuje tako:

Ad a) (Kakor pri obrazci 83.):

Spoznava se kot upravičen toženčev ugovor, da to sodišče ni pristojno soditi v tej pravdi, začeti s tožbo, vloženo dné . . . št. . . in toraj se nalaga tožitelju, da mu povrne v 14 dnevih stroške tega postranskega spora z . . . gld. . . kr., da se ogne eksekuciji.

V Ljubljani dné

(Podpis.)

Ad b) (Kakor pri obrazci 83.):

. (kakor zgoraj)

Ne spoznava se kot upravičen toženčev ugovor, da to sodišče ni pristojno soditi v tej pravdi, začeti s tožbo vloženo dné . . . št. . . in torej se mu (tožencu) nalaga, da ima povrniti tožitelju v 14 dnevih stroške tega postranskega spora z . . . gld. . . kr., da se ogne eksekuciji.

V Ljubljani dné

(Podpis.)

103. Izraz „v vpogled“ tesnobno prevaja v slovensko nemški izraz „*zur Einsicht*“; ali bi ne bilo bolje tukaj reči: da jo pregléda?

113. *Vertretungsleistung* = namestovanje v pravdi? Füger-Wessely po pravici zaznamuje in zaslavlja (slóvo, *definiren*) nemško besedo *Vertretung* takole: „Z besedo *Vertretung* se zaznamuje pomoč, po kateri kdo v pravdi zmaga. To pomoč daje kaka oseba tožitelju, odnosno tožencu v lastni zadevi, ki jo ima v pravdi.“ Očividno je torej, da tukaj oseba, ki pomaga, ne varuje tega, kar imenujemo ptuje „mar“ („id, quod interest“), ampak svojo mar: ona oseba ni „negotiorum gestor in re aliena“, pač pa je „negotiorum gestor in re sua“ in to jasno dokazuje določba §-a 931 obč. drž. zak., ki pravi, da je tega kar *Vertretung* zaznamuje, ob času in pravilno zahtevati. *Vertretung* torej znači, dejanje, s katerim varuje oče mar svojih otrok in varuh mar varovanih maloletnikov ali pa skrbnik („curator“) mar svojih va-

rovancev; ono dejanje je nasledek pravnega položaja, na podlogi katerega je kdo upravičen, če se udeleži kake pravde „in specie“, ali pa dolžan, na zahtevo dotične pravdne stranke udeležiti se zadevajoče pravde. V tak pravni položaj in pravno razmerje pride vsak pravni prednik, kateri je dolžan svojega pravnega naslednika zaradi dobrostojstva v predanih mu pravicah varovati, ga zastopati, a ne „namestovati“, ker če bi ga „namestoval“, ne bi ga zastopal, ampak le namestoval, a to pomenja veliko manj. Torej zastopstvo (pojem stvari) in zastopanje (pojem dejanja), ne pa „namestovanje“, ker le-to bi namestovancu v pravdi včasih prav malo pomagalo!

119, 123. Za *Aufforderungsprocess* bi jaz rekel: pozvalna pravda, za *Aufforderungsklage* bi rekel: pozvalna tožba, za tožbo, ki se vsled pozvalne tožbe vloži, bi rekel: pozvana tožba in pravdo, ki se vsled te tožbe vname, bi imenoval: pozvana pravda. „Pozivna tožba, pravda“ i. t. d. se uže zaradi tega ne priporoča, ker za to tožbo naj pride „pozvana tožba“ (obraz. 123); sicer pa iz korenike „zv“ je izrastla marsikatera slovenska beseda (zvati, zvon), a jaz dvomim, da bi bilo moči pravilno slovensko reči: pozivati, poziven. Je li bolje, da se reče: pozivatelj pozivalec, — ali: pozvatelj, pozvalec? Ne kaže pa zaradi tega začeti prepira „de lana caprina“; jaz samo mislim, da v izrazih moramo Slovenci biti kolikor moči dosledni, ker prvi namen vsakega in tudi našega jezika je razumljivost.

125. Rêklo, ki se nahaja v zahtevku tožbe: „po končani razpravi“, se mi zdi pleonazem. Ali bi ne bilo bolje, če rečemo: po končanem razpravljanji, ali pa naravnost: po razpravi? To zadnje pa bi bilo „okrajšanje po zmislu“ (ακτὰ σὺνῆσιν), ali temu se juristi ne moremo vselej ogniti, če tudi včasih nam razumljivost jezika in točnost jezika prideta v hudo nasprotje.

128. Rêklo: „odgovor na hvalisanje“ stvarno ni pravo, ker hvalisanje ni vprašanje in ne zahteva odgovora; ni jezično pravo, ker „odgovor na hvalisanje“ ni dober prevod iz nemškega: *die Beantwortung wegen der Berühmung*. Ali bi ne bilo bolje rečeno: odgovor gledé hvalisanja? To bi bilo prikladno pravemu namenu celega dotičnega oddelka zakona, ker v tem odgovoru se pozvanec more tudi zagovarjati (*verantworten*).

130. Izraz „priča zavržna“ (*verwerflicher Zeuge*), bodi jezikoslovcu še tako pravilen, ne služi razumljivosti, ker če bi bil o svedoku govor, bilo bi reči: „svedok zavržen“, in tedaj bi nevešč jeziku in pravu lahko mislil, da „zavržen“ pomeni to, kar pomeni trpežni deležnik preteklega časa od glagola zavreči; to pa ne smé biti, ker tukaj bi pomenila beseda zavržen kolikor nemška beseda *verworfen* in samo sodnik lahko zavrže pričo. Jaz bi predlagal, naj se reče in piše: zavrgljiva priča, kar bi se zlagalo z izrazi: sumljiva priča, sumljivo pismo i. t. d.

131—133. „Medsodba na dokaz s pričami“ je prekrčevit prevod iz nemškega: *Beurteil auf den Zeugenbeweis* in trdi Slovenec prav tako razume ta izraz, kakor „v oči pasti“ (*in die Augen fallen*), „okoli priti“ (*umkommen*) i. t. d. Priporoča se tukaj reči: medsodba, s katero se dopušča dokaz s pričami, zvedenci i. t. d. — Obrazci, predloženi pod temi številkami, če bi bili premenjeni tako, kakor sem uže v prejšnjih obrazcih k razsodbam (medsodbam) omenil, bi bili dovolj razumljivi; omenjam samo, da bi bolje bilo (in to velja za vselej!), če se glavni samostalni v govoru ponavlja, kedar s tem blagoglasje ne trpi posebno, a ne nadomeščuje s „pronom. demonstrat.“, kakor pri obrazci 133: pozvanec mora . . . vložiti pozvano tožbo proti pozvatelju, ali pa povedati jo v zapisnik, ker drugače bi se mu vsled prošnje pozvatelja (ne: „le tega“) zapovedalo večno molčanje.

135. Izraz: „napovedati dan, da se napravi zaznamek spisov“ se mi v tej obliki neslovensko glasi, čeprav je predloženo rëklo tudi navadnemu Slovencu razumljivo; ali bi ne bilo bolj pravilno reči: napovedati narok, pri katerem se pravnici spisi zaznamijo (tudi: zavijejo, če je ravnanje pismeno) ali pa: narëči dan, ktere ga se . . . ?

Dr. Fr. Oblak.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Določbo §-a 37. konk. reda, zlasti odst. 2.) je pri eksekutivni prodaji nepremičnin izven konkurza analogno uporabiti tudi tedaj, kedar sodobno zavezana posestva imajo razne lastnike in ostala posestva še niso prodana.

Posestva X. držale so se kot glavnega vložka tirjatve tabularnih upnikov: A, B, C, D in več drugih; tirjatve upnikov A, B in C. bile so sodobno zavarovane tudi na posestvih Y in Z, lastnih drugim lastnikom.

Upnik B. je vodil samo proti lastniku posestva X realno eksekucijo in to njegovo posestvo je bilo samo v eksekuciji prodano.

Pri razdelitvi se je zdražilo dodelilo v poplačilo prednjim upnikom A, B in C, kateri so zahtevali, naj se jim njih tirjatve s pripadki poplačajo v celih svotah jedino le iz zdražila za eksekutivno prodani glavni vložek. In tako se je zgodilo, da je poznejšnji upnik D. popolnem propadel s svojo tirjativjo, katera se je držala zgolj posestva X.

V razdelilnem odloku je okrajno sodišče prošnjo upnika D, da bi se tirjativam upnikov A, B in C dodelilo razmerno tudi iz sovložkov, zavrnilo, gledé na to, da ti sovložki niso bili zajedno prodani in da so upniki A, B in C zahtevali poplačila celih svojih tirjatev jedino le iz posestva X.

Upniku D. se je pa pač prepustilo, da lahko, kedar razdelilni odlok stopi v pravno moč in ko kupec izpolni dražbene pogoje, na podlogi razdelilnega odloka zahteva, naj se v vložkih sodobnih hipotek Y in Z v vrsti zastavnih pravic, tu vpisanih za tirjatve upnikov A, B in C, vpiše pravica, po kateri naj se mu poravná njegova tirjatev v tisti meri, kolikor bi mu šlo, ako bi upniki A, B in C bili tudi iz neprodanih posestev Y in Z zahtevali razmernega poplačila svojih tirjatev, iz posestva X popolnoma pokritih.

Na rekurz lastnikov posestev Y in Z je višje dež. sodišče v Brnu premenilo odlok prvega sodišča glede poslednjega odstavka tako, da se zavrača tudi zahteva upnika D., naj bi se njegova pravica v sovložkih Y in Z pri tirjativah upnikov A, B in C vpisala po smislu §-a 37. konk. reda, in sicer zategadelj, ker ne gledé

na vprašanje, ali je zahteva v smislu §-a 37. konk. r. po pravu, tukaj tudi ne gré tega zakonovega določila analogno upotrebljati uže zato ne, ker se tirjatve ne držé več posestev, lastnih j e d n e m u in istemu eksekutu.

Najvišje sodišče je z odločbo z dné 20. septembra 1892, št. 10712, zapisano v repertorij izrekov pod št. 156, deloma ugodilo revizijskemu rekurzu upnika D. in predrugačilo odločbi obeh nižjih sodišč tako, da je zaznambo pravice D-ove, dovoljeno od prvega sodnika, izvršiti šele potem, ko se v knjigi zbrišejo tirjatve upnikov A, B in C na sodobnih hipotekah ali pa sočasno s tem izbrisom.

Razlogi.

Sporno ni, da je rekurent s svojo tirjativjo popolnem propal pri posestvu X., ker so upniki A, B in C pred njim, katerih tirjatve se sodobno drže vložkov Y in Z, priglasili svoje tirjatve in zanje tudi dobili dodeljeno popolno poplačilo iz zdražila za posestvo X, katero je sólo bilo prodano v eksekuciji. Zahteva rekurentova, da bi svoj čas pri razdelitvi zdražila za sodobne, doslej neprodane hipoteke oziralo se nanj po smislu pravnega, v §-u 37. konk. r. izrečenega, toda ne samo na konkurzno postopanje, nego tudi na realne eksekucije izven konkurza uporabnega, pravičnega načela, je upravičena in prilega se §-u 37. konk. r., da se to ima na razpregledu do obravnave o téh bodočih razdelitvah zdražila, da se torej tudi zavaruje s primernim vpisom v vložkih oproščenih posestev: ker upniki hipoteke mogo upotrebiti pravico volitve po §-u 37. konk. r. le, da so poplačani, ker je torej s tem, če se je po zahtevi teh upnikov nakazalo na najvišje skupilo iz prodane sodobne hipoteke in doseglo resnično poplačilo na podlogi tega dodelila, preminol pravni temelj za to, da bi še nadalje trajale zastavne pravice na neprodanem posestvu, sodobno obremenjenem za tirjatve, katere je treba plačati po volji upnikov; ker je treba z izbrisom dotičnih zastavnih pravic zajedno upotrebiti § 37. konk. reda v korist rekurentovo, da ne bi sicer poznejšnji upniki brez najmanjšega razloga imeli dobiček na troške rekurentove; ker konečno gledé načina, kako je ravnati s hipotekarno tirjativjo, držečo se sodobno več posestev, zastran dodelitve iz zdražila za jedno izmed njih, ne gré delati razlike, pripada li teh več posestev jednemu in istemu lastniku, marí pa raznim lastnikom, kakor

tudi iz zadnjega odstavka §-a 37. konk. r. izhaja, da je določbo, obseženo v odstavku prvem, uporabljati tudi na slučaj, kedar se ostala posestva ne prodajajo. Zategadelj se je ustreglo upravičeni prošnji D-ovi, naj se glede njegove priglāsene, toda pri dodelilu zdražila za posestvo X propadle tirjatve analogno uporabi § 37. konk. reda in sta se predružačili rešili obeh nižjih sodišč, kajti določba druge instance se ne prilega duhu in besedam §-a 37. konk. reda, a odlok prvega sodnika se po svojem zlogu odmika od te zakonove določbe in bi se zato morebiti lahko napačno razumel. Troški se rekurentu niso pripoznali, ker na razdelitev skupila, katero prevede sodišče samo od sebe, ni uporabljati določil zakona z dné 16. majnika 1874, št. 69. drž. zak.

Vrhu tega se je ukrenilo, da se zgoraj napisani pravni stavek zapiše v repertorij izrekov.

b) Cesijska valuta mora biti dejanski in določno dogovorjena.

Katarina S. tožila je Valentina P., da jej mora plačati cesijsko valuto iz odstopnega pisma z dne 10. junija 1891. l. v znesku 700 gld. s prip.

Okrajno sodišče v Kamniku je z razsodbo z dne 15. febr. 1892, št. 1004 odbilo tožbeno zahtevo iz nastopnih razlogov:

Po odstopnem pismu z dne 10. junija 1891. l. odstopila je tožiteljica tožencu v last svojo, pri posestvu vlož. št. 48 v kat. obč. S. vknjiženo tirjatev iz izročilne pogodbe z dne 9. februvarija 1875, znašajočo 700 gld. s prip. S tožbo tirja sedaj plačila cesijske valute v znesku 700 gld. Toženec ugovarja, da se kaka cesijska valuta sploh ni določila, ampak je tožiteljica njemu darovala navedeno tirjatev. Tožiteljica mora torej dokazati, da se je 700 gld. valute tudi dogovorila. V dopolnilni obravnavi navaja, da se valuta ni določila s številkami, a samo po sebi je umevno, da mora toženec plačati 700 gld. za odstop te tirjatve, ker je popolnem varna. Le-ta trditev ni osnovana. Ker tožiteljica trdi, da je tirjatev 700 gld. odstopila tožencu proti odplačilu, onda je odstopno pogodbo smatrati za kupno pogodbo. Po določbi §-a 1054. obč. drž. zak. mora kupna cena ustanovljena biti in posneti je to tudi iz §-a 1397. obč.

drž. zak. Ker se pa odstopna valuta ali kupnina ni določila in sosebno ne 700 gld., zato je bilo odbiti tožbeno zahtevo.

Na apelacijo tožiteljice je višje dež. sodišče z odločbo z dne 11. majnika 1892, št. 3117 potrdilo prvosodno razsodbo iz razlogov:

Z odstopno pogodbo ustanové se med cedentom in cesijonarjem pravice in zaveze le po smislu vsebine pogodbe (§-a 1392. in 1395. obč. drž. zak.) Tožba cedentova, da mu mora cesijonar plačati cesijsko valuto, je torej le tedaj in toliko utemeljena, če ni dogovorjena zgolj pravica do kake valute, ampak tudi izrečeno, koliko po številkah znaša. Zato se ne dá smatrati za samo po sebi umevno niti to, da se je sploh valuta dogovorila, še manj, da se je njej določil znesek po številkah, to sosebno ne, ker po besedah zadnjega stavka v §-u 1397. obč. drž. zak. ni, da bi moralo odplačilo za odstopljeno tirjatev biti tolikšno, kolikor znaša ta tirjatev. Pač pa izhaja iz tega navedenega zakona, da mora biti v tem pogledu vedno določno porazumljenje, iz katerega je jasno in razločno videti, koliko sta stranki uže preje sami ustanovili cesijske valute. V tem smislu se odplačilna cesija, kakeršno tu trdi uprav tožiteljica sama, zares kaže kakor kupna pogodba, in bila je torej tožiteljici prva dolžnost, če je hotela uveljaviti svojo pravico do odplačila za odstopljeno tirjatev, da bi bila povedala, koliki znesek se je dejanski dogovoril kakor odplačilo, in tudi, da bi ta dogovor dokazala. Ker tožiteljica ni storila niti tega, niti onega, ker tudi odstopna listina ne omenja kakega dogovora zastran cesijske valute in zastran morebitne njene visokosti, ker pa iz povedanega izhaja, da sodnik ne more dopolniti nedostatnega dogovora kontrahentov, — zato je prvi sodnik po pravici odbil tožbeno zahtevo, ne da bi bilo treba pretresati in dokazovati neodplačilnosti cesijskega oprabila, katero trdi toženec.

Izvenredni reviziji tožiteljice najvišje sodišče z odločbo z dne 28. septembra 1892, št. 8038 ni ugodilo iz razlogov:

Da sta obe nižji instanci jednako odbili tožbeno zahtevo, ni očitna krivica, ki bi dajala pravico vzklicovati se na dvorni dekr. z dne 15. februarja 1833, št. 2593 zb. pr. zak., pač pa je to odbitje glede na razloge v odločbah nižjih instanc prav, kakor zahteva stanje stvari in pa zakon, zlasti, če pomislimo še nastopno. Cesijska valuta ni, da bi morala vedno biti v gotovem denarji, nego cedent

lahko po svoji volji tudi kako drugo storitev smatra za namestek cesijske valute. Tožiteljica pripoznavi, da je podkrižala odstopno listino, in njeno vsebino sama v repliki brani s §-om 887. obč. drž. zak., toda v odstopni listini je potrdila prejem cesijske valute. In ker tožiteljica niti ne trdi, da se jej je tedaj kaka valuta obljubila, a kasneje ne plačala, zato ni treba tu preiskavati, kaj je tožiteljica, podkrižujoč odstopno listino, smatrala za valuto in potrdila kot prejeto.

c) Slučaj §-a 72. obč. sod. reda.

V pravdi Jurija A. tožitelja zoper Frančiško O. toženko je deželno sodišče Ljubljansko z razsodbo z dné 1. marcija 1892, št. 633 ugodilo tožbeni zahtevi in spoznalo za pravo: Toženka je dolžna, da prevede pravice, s katerimi se je hvalisala proti provizorni, po vloženem stavbenem načrtu pod D ad I nameravani novi stavbi na dvorišči tožiteljeve hiše, sicer se njej naloži večno molčanje, tožitelju pa dovoli nova stavba po vloženem stavbenem načrtu; tudi mora tožitelju povrniti tožbene in sodne troške i. t. d.

Razlogi.

Tožbeni zahtevi se ugovarja: 1. da je zahteva čisto nepotrebna in nedopustna, ker se stavbena privolitvev (C ad I) glasi brezpogojno; 2. da je zahteva nedopustna, ker je tožitelj zadevno novo stavbo po vloženem stavbenem načrtu (D ad I) uže bil zgotovil ali vsaj jo pričel, predno je vložil tožbo; 3. in sicer a), da je toženka zadnja faktična posestnica zidu, na kateri naj se stavi, odnosno na kateri se je uže stavilo ter b), da ima vrhu tega služnostno, od tožitelja jej pripoznano pravico, hoditi skozi vrata zadevnega zidú po vodo, in da torej proti njej pozivna tožba ni dopustna.

Ad 1. Res je, da je mestni magistrat kot politično oblastvo z dekretom z dne 18. septembra 1890 pod C ad I tožitelju dovolil stavbo po vloženem načrtu pod D ad I. Ta odločba je pa upravičena po določilu 2. odst. v §-u 10. kranjskega stavb. reda z dne 25. oktobra 1875, po katerem naj politično oblastvo ugovore zasebno-pravne vsebine proti nameravani stavbi odkaže na pravni pot, a ob enem vendar tudi spozna, kako je stavba dopustna po propisih stavbenega reda in sploh v javnem pogledu, — ker ima

namreč po 5. odstavku navedenega paragrafa politično oblastvo pravico, da dovoljuječ stavbo tudi zahteva od stavbenega gospodarja prenaredb po smislu stavbenega zloga, dobrega vkusa ter drugačnih prenaredb, zato more napominani dekret imeti le ta pomen, da je stavba, nameravana po vloženem stavbenem načrtu, brezpogojno dopustna, kar se tiče propisov stavbenega reda in sicer javnih ozirov. Ni moči torej pritrditi toženkinemu nazoru, da bi tožitelju bila z dekretom pod C ad I stavba dovoljena v vsakem pogledu in brezpogojno. Ta nazor ne bi niti tedaj veljal, ako bi v rečenem dekretu ne bilo izrecno omenjeno, da je toženkine zasebno-pravne ugovore proti nameravani stavbi provesti pravnim pôtem, ker uže po dv. pis. dekretu z dne 25. marcija 1841, št. 8303 političnim oblastvom pristoja le odločevanje, je li stavbi kaj policijskega ali političnega na poti in kaj, a zasebno-pravne ugovore odločevati je poklican jedino le sodnik.

Ad 2. Res ni tajiti, da tožitelj, če je stavbo, proti kateri ni bilo ugovora niti v tehniškem, niti javnem pogledu, pričel, predno se je zavaroval proti zasebno-pravnim ugovorom toženkinim, ni ravnal po zakonitih propisih, zlasti po 3. odstavku §a 11. kranjskega stavbenega reda; vender pa mu ni odrekati aktivne legitimacije v le-to tožbo. Uradni zapisnik z dne 11. septembra 1890 pod B ad I dokazuje, da je toženka po svojem zastopniku pri komisijski obravnavi dne 11. septembra 1890, vršeči se na tožiteljevo prošnjo za stavbeno dovolitev, oglasila vsakovrstnih zasebno-pravnih ugovorov proti nameravani stavbi ter si pridržala še drugih, če nastane pravda. Proti tem ugovorom se ne more drugače zavarovati tožitelj, nego da pozove tožiteljico, naj provede svoje dozdevne, proti stavbi naperjene, torej stavbo ovirajoče pravice. Seveda tožitelja, če se prepozno pojasni pravno razmerje med njim in toženko glede zadevne stavbe, mogo zadeti slabi nasledki te zapoznelosti, ker se lahko zgodi, da bi moral po provedenem pravnem sporu, ki bi nastal vsled te pozivne tožbe, tožitelj stavbo podreti povse ali nekoliko. Ugovarja sicer toženka, da je le ta tožba prepozno vložena, ker je zadevna stavba bila uže zgotovljena pred tožbo, besede §a 72. obč. sod. reda pa pišejo, da je tist, kdor stavbo namerava, upravičen pozvati tiste, proti katerih ugovorom se misli zavarovati, naj provedô svoje pravice; toda s tem ugovorom se ne more znebiti tožbe, katero je pouzročila s svojimi,

pred stavbeno komisijo storjenimi ugovori in to tem manj, ker je pustila, da je (kakor pravi) »zakonu protivni«¹ dekret pod C ad I stopil v pravno moč, ker ni, kakor priznava sama, zoper pričeto stavbo klicala sodišča na pomoč (§ 340 obč. drž. zak.) in proti njej sploh nič demonstrovala, in ker končno v le-tej pravdi zopet in zopet poudarja, da je upravičena zahtevati, naj tožitelj razruši novo stavbo. Tožitelj mora torej imeti pravico, da končno dožene rešitev vprašanja, ostane li stavba ali ne, a to je moči doseči jedino le s pozivno tožbo.

Ad 3. Res je, da pozivna tožba ni dopustna proti posestniku kake stvari, ker po §-u 323. obč. drž. zak. in po dv. dekretu z dné 15. januvarija 1887, št. 621 zb. pr. zak. lit. cc) ni moči nikogar siliti, da bi navedel naslov svoje posesti. — *Ad a)* Toženka trdi v svojem odgovoru z dné 31. marcija 1891, da se nahaja v zadnji faktični posesti zadevnega zidu. Ta nazor je pomoten. Toženka namreč navaja sama, da je tožitelj, predno je še vložil le-to tožbo, torej uže pred 3. oktobrom 1890 postavil zadevno novo stavbo na dotični zid in da ona proti stavbi ni nič demonstrovala in da celo ni iskala sodne pomoči. Tako pa se sama udá, ker sopošesti niti ne trdi, da je izgubila dozdevno zadnjo faktično posest na zidu, a da je to posest pridobil tožitelj. Pač trdi toženka, da se s tožiteljevo novo stavbo posest ni odvezla, ampak samó motila, in potem, da je uvaževati posestno vprašanje, kakeršno je bilo za časa tožbe ali prav za časa, ko se je ugovor oglašil. Ta trditev pa ni utemeljena in to ne zaradi §-a 349. obč. drž. zak. in §-a 2. ces. ukaza z dné 27. oktobra 1849, št. 12 drž. zak.; po teh določbah se posest telesne stvari izgubi tedaj, kedar stvar pride v tujo posest, in tistega, čigar posest je motena, napotiti je k redni posestni tožbi po pravnem potu, ako preteče tridesetdnevni rok. — *Ad b)* Tožitelj ne prereka, da toženka ima posest služnosti, hoditi po vodo skozi vrata zadevnega zidu. Ker pa toženka sama pravi, da je tožitelj stavbo natančno uže zgotovil po vložnem načrtu pod D ad I, in ker niti ne trdi, da rečeno služnost utešnjuje nova stavba ali jo celo nemogočo stori, pač pa sama poudarja, da jej je tožitelj izročil ključ, kakor je obljubil v zapisniku pod B ad I, ker torej priznava, da zadevna služnost ni nikaka ovira nameravani in odnosno uže zgotovljeni novi stavbi, zato je jasno, da je dotični ugovor neutemeljen gledé na to, da je s pozivno tožbo samo na sebi moči za-

htevati in se je v resnici tu tudi zgolj zahtevalo, naj hvalisalec provede svoje, stavbi protivne, torej stavbo ovirajoče pravice; naj bi se provedle pravice, katere stavbe nič ne ovirajo, take zahteve torej niti ni in je tudi ne more biti po §-u 72. obč. sod. reda. Po tem takem nima veljave ugovor toženkin, da je tožba zoper njo zato nedopustna, ker je posestnica služnostne pravice; saj tožitelj samo zahteva, naj toženka provede svojo dozdevno pravico, da sme zabraniti stavbo.

Tožbeni zahtevi je torej bilo ugoditi in toženko, ker je popolnem podlegla, obsoditi, da mora povrniti tožitelju vse tožbene in sodne troške (§ 24 zak. z dné 16. majnika 1874, št. 69 drž. zak.)

Na apelacijo toženke je višje dež. sodišče v Gradci z odločbo z dné 25. majnika 1892, št. 4243 prvosodno razsodbo popolnem potrdilo iz njenih istih, zakonu in stvari prilegajočih se razlogov, katerih apelacijske pritožbe nikakor niso pobile. Pripomnilo se je glede tega, da bi toženka bila utešljena, če zvršuje služnostno pravico: Ker tožitelj dotično pravico toženki pripoznava, a zanika utešjenje po stavbi, mora potem toženka razložiti v pozvani tožbi, da jej stavba utešnjuje zvrševanje služnosti, ni moči pa tega pretresati v le tej pravdi; trdila ni toženka, da jej zvrševanje povse ovira nova stavba.

Izvenredni reviziji toženke naj višje sodišče z odločbo z dne 28. septembra 1892, št. 9241 ni ugodilo, glede na to, da sta soglasni nižji odločbi opravičeni, kakor sta utemeljeni

d) Rešitev prošnje, da bi se preložil narok za položitev prisega, pristojna samo pravnemu, ne pa rekvirovanemu sodišču

Na rekvizicijo dež. sodišča v H. je okrajno sodišče v P. določilo narok za položitev glavne prisega, katero je tožena B. bila nastopila po razsodbi dež. sodišča v H. Pri tem naroku se je namesto tožene B. oglasil njen pravni zastopnik ter prosil, naj se narok preloži, češ da je B. zbolela.

Okrajno sodišče v P. je, dobivši od tožene B. zdravniško pričevalo, njeni prošnji ugodilo in narok določilo na poznejšnji dan.

Na pritožbo tožitelja A. je višje deželno sodišče ta preložitni odlok razveljavilo in okrajnemu sodišču v P. ukazalo, naj vse spise dopošlje deželnemu sodišču v H., da to sodišče odloči o

prošnji B. za preložitev naroka, kajti okrajno sodišče v P. kot rekvirirano sodišče ni bilo upravičeno, da bi o prošnji za preložitev naroka, določenega za položitev prisega, samo odločevalo, in je v to upravičeno le tisto sodišče, katero je bilo spor odločilo.

Na revizijski rekurz tožene B. je najvišje sodišče z odločbo z dné 6. julija 1892, št. 7850 potrdilo višjesodno odločbo, vzklicujoč se na višjesodne razloge.

Zahteva tožitelja A., da bi se mu povrnili troški tega postopanja, se je začasno odbila, ker tu ne gre za kak vmesni spor po smislu §a 401. obč. sod. r., nego za ukrep zastran vodenja spora.

e) V menično-pravnem postopanju ni smeti zahtevati tožbene kavcije (406. obč. sod. r.).

A. je tožil B-a, da mu mora plačati menični znesek 500 gld. ter ponudil tožbeno kavcijo. Toženec je zahteval, da mora tožitelj položiti te kavcije 100 gld.

Prvo sodišče je toženčevo zahtevo odbilo, češ, da ni dopustna, ker bi bilo proti naravi menično-pravnega, po ukazu pravosodnega ministerstva z dne 25. februarija 1850, št. 52 drž. zak. specijalno ustanovljenega postopanja, ako bi se v meničnem postopanju polagala aktorska kavcija.

Višje sodišče je toženčev rekurz odbilo, ker se naravi mandatne tožbe, s katero se tožencu naloži, da mora v treh dneh plačati ali pa svoje ugovore vložiti, nikakor ne prilega, da bi se uporabljale določbe o tožbeni kavciji, in ker to tudi drugače ne more biti, čeprav je tožitelj pripravljen položiti takšno kavcijo.

Najvišje sodišče z odločbo z dne 10. majnika 1892, št. 5539 ni ugodilo izvenrednemu rekurzu, ker ni razloga uporabljati dvor. dekr. z dne 13. februarija 1833., st. 2593 zb. pr. zak., in ker je ukazu pravosodnega ministerstva z dne 25. januarja 1850., št. 52 drž. zak., kakor je posneti iz njegovega uvoda, namen, da postopanje v meničnih rečeh kolikor moči oprosti ter pospeši, ker je torej zahteva rekurentova, da bi se primoralo tožitelja, naj položi tožbeno kavcijo, protivna namenu in naravi menično-pravnega, po navedenem specijalnem zakonu ustanovljenega postopanja.

f) Donesek k §§ 35. in 37. jur. norme.

Dne 23. majnika 1891. vložila sta A. in B. kot dedna naslednika po N-u, bivšem javnem družabniku firme »M-a N.« v Pragi, pri zapuščinskem sodišči prošnjo, naj bi se dovolil dokaz s pričami v večni spomin, češ, da tega dokaza potrebujeta v pravdi zaradi razodetne prisega glede na zapuščino N-ovo zoper M-a drugega javnega družabnika firme »M. N.« v Pragi.

Mestno deleg. o k r a j n o sodišče za Staro mesto in Jožefovo v Pragi je to prošnjo zavrnilo po §§ 35. in 37. jur. n. zaradi nepristojnosti, češ, da temu sodišču ne pristojata razsojati glavno stvar v sporu, ki se naj prične proti N-u, ne gre niti za dedno nasledstvo, niti za poslednjo voljo, niti za dedni dogovor, niti za iztirjanje zapuščinske tirjatve niti za volilo ali za darilo za slučaj smrti, in tudi M. ni dedič zapuščine N-ove, kakor tudi priče, katere bi bilo zaslišati, ne prebivajo v okrožji sodišča (§ 35 odstavek 2. jur. n.), tako da prošnja ni utemeljena v zakonu.

Pritožbi dednih naslednikov A. in B. je ugodilo v i š j e dež. sodišče, predrugacilo izpodbijani odlok, češ, da nepristojnost ni jasna, in zaukazalo je mestnemu delegovanemu okraj. sodišču, naj posluje, kajti le tedaj, kedar se nepristojnost sodišča gotovo utemeljena kaže, je uradoma zavrniti, tega pogoja pa tukaj ni, ker se pri mestnem delegovanem sodišči razpravlja zapuščina N-ova, za katere ostalo imetje uprav gre.

Na revizijsko pritožbo M-ovo je n a j v i š j e sodišče z odločbo z dne 15. septembra 1891. št. 22.815 potrdilo drugosodno odločbo zategadelj, ker zapuščino N-ovo ta čas razpravlja mestno delegovano sodišče za Staro mesto in Jožefovo, ker naj se zaprošeni dokaz v večni spomin po trditvi prositeljevi upotrebi le v sporu, ki bode zoper M-a zaradi razodetne prisega, ta razodetna prisega pa ima za predmet imetje, v zapuščino N-ovo spadajoče, in torej glede na to, in na določbe §§ 35 in 37 jur. n. nepristojnost mestnega okrajnega delegovanega sodišča za Staro mesto in Jožefovo ni jasna in ker končna trditev revizijske pritožbe, da so tožbe, spadajoče v pristojnost zapuščinskega sodišča, taksativno navedene v § 37. jur. n. in da tožbe po §-u 220. obč. sod. reda ni šteti med te tožbe, ni utemeljena niti v besedilu §-a 37. jur. n., niti v njegovem smotru.

g) Dopustno ni izvoliti si drug eksekucijski način namestu tistega, ki ga določa obči sodni red po kakovosti eksekucijskega objekta (§ 321 obč. sod. r.) — Eksekutivna sekvestracija plodov kakega posestva glede na določbo §-a 3. zakona z 10. junija 1887, št. 74 drž. zak.

Da biiztirjal svojo tirjatev proti B. je A. poprosil : 1. eksekutivne sekvestracije vžitka, ki je nasprotnici B pripadel na posestvu; 2. eksekutivne sekvestracije pravice, pristojajoče nasprotnici B na vrednotah, nahajajočih se »in deposito«, — oboje z utesnitvijo §-a 822. obč. drž. zak.

O k r a j n o sodišče Mariborsko na l. bregu je z odlokom s 14. septembra 1891, št. 12949 ugodilo obema točkama prošnje.

Na rekurz je v i š j e dež. sodišče v Gradci z odločbo z dne 21. oktobra 1891, št. 9988 potrdilo prvosodni odlok, kar se tiče točke prve, a predrugáčilo ga je glede točke druge tako, da se ta prošnja zavrača, in sicer iz naslednjih r a z l o g o v :

Ni dvomiti, da ima lastnik posestva pravico dobivati plodove in koristi iz njega tudi tedaj, ako so na njem hipotekarna bremena. Utešnjena je ta pravica samo glede plodov, kateri se za časa kake eksekutivne dražbe nahajajo na posestvu, tako da jih je torej smatrati za ob jednom s posestvom na dražbo postavljene, ker so pritiklina posestva (§ 295 obč. drž. zak.). Dopustna je torej z le-to utesnitvijo, zastran katere se pa tu ne vpraša, eksekutivna sekvestracija tudi glede na določbo §-a 3. zakona z dne 10. junija 1887, št. 74 drž. zak. Rekurentinji, kot fiducijarni dedni naslednici zapustnika C, pristojajo po §-u 613 obč. drž. zak. lastnina na zapuščinskih posestvih, če tudi utešnjena, s pravico, dobivati iz njega plodove in koristi, in tako se lahko zemljeknjižnemu vpisu po §-u 320 obč. sod. r. zadosti z zemljeknjižno zaznambo eksekutivne sekvestracije, o kateri govori § 20 zemlj. zak. Sicer so pa posestva, o katerih je tú govor, tudi poslopja, ki donašajo na leto 148 gld. bruto-zakupščine in le-té ni smatrati za pritiklino po smislu §-a 3. zak. z dne 10. junija 1887, št. 74 drž. zak., tako da je na vsak način podvržena sekvestraciji. Pač pa ni dopustna zaprošena eksekutivna sekvestracija vžitka, kateri eksekutinji B. pristojajo na deponovanih vrednotah, kolikor te vrednote sploh donašajo obresti, ker je eksekucijo na to moči voditi le po zapovedi §-a 321. obč. sod. r. z eksekutivnim prisojilom.

Na revizijski rekurz A-ov zoper višjesodno odločbo, preminjajočo drugo točko prvosodnega odloka, je na j v i š j e sodišče z odločbo z 10. majnika 1892, št. 5783 potrdilo višjesodno odločbo gledé na to, da dohodki iz sodno deponovanih vrednot, kolikor o njih more biti govora, sestojajo v denarji, a za ta slučaj se v §-u 321. obč. sod. r. označuje kot način eksekucije izrecno prisoditev dohodkov po zahtevi tožiteljevi, ni pa dovoljeno, da bi se namestu načina eksekucije, kakeršni določuje obči sodni red po kakovosti eksekucijskega predmeta, izbral drugi način, tako da tudi ne more biti govora o analogni uporabi dvor. dekreta z dne 27. oktobra 1797, št. 385 zb. pr. zak. na le-ta slučaj.

4) Posamezni občanje nimajo pravice rekurza zoper sodni odlok, s katerim se dovoli zemljeknjižni prepis občinske lastnine na kupca.

Okrajno sodišče v Šoštanji je z odlokom z dne 13. aprila 1892, št. 1830 dovolilo na prošnjo Ivana Š. Franca V. in Ivana M. kot zastopnikov trga Šoštanskega, da se po kupni pogodbi z dne 11. aprila 1892. l. v zemljiški knjigi odpiše zemljiška parcela št. 136 in 137 od posestva vlož. št. 249 v kat. občini Šoštanjski, da se otvori nov zemljeknjižni vložek št. 297 in 298 iste kat. občine, ob enem preneso vanj zastavne pravice in vknjiži lastninska pravica pri prvem posestvu za Ivana H., a pri drugem za Marijo H.

Rekurz Martina V. in Franca G. zoper ta odlok je višje dež. sodišče v Gradci z odlokom de intim. 19. avgusta 1892, št. 3949 odbilo, ker rekurenta nista bila legitimovana iz naslednjih razlogov: Če je tudi po §-u 75. zakona z 2. majnika 1864, št. 5 dež. zak. za Štajersko, kedar se kaj odda od glavnega imetja občinskega, treba sklicati skupščino občanov, kateri imajo pravico voliti, da glasujejo ob odborovem predlogu, vender zato posamezni občanje nimajo pravice rekurirati zoper sodni odlok, s katerim se dovoli po pogodbi, sklenjeni od občinskih zastopnikov, vknjižba lastnine za kupca pri nepremični, poprej kot last občine vpisani stvari, in sicer zato ne, ker posamezni občanje niso solastniki občinskega imetja. Pri vložku št. 249 kat. občine Šoštanjske niso občanje, ampak je tržka občina Šoštanjska vknjižena kot lastnica.

Zategadelj pravica rekurza ne more pristojati posameznim občanom, nego jedino le občini sami po njenih upravičenih zastopnikih ali pa okrajnemu zastopu, v čigar področje po §-u 85. občinskega zakona spada, da nadzira upravo imetja in odobruje oddajanje tega imetja.

Kazensko pravo:

a) Tudi za podpomoč po §-u 214. in 307. kaz. zak. velja načelo, da poznejšnja udeležba pri kaznivem dejanji (§ 6 kaz. zak.) ustanovi še le tedaj hudodelstvo, če se nanaša na kako hudodelstvo.

Ivana in Uršulo H. je okrožno sodišče Celjsko z razsodbo z dne 18. junija 1891. št. 6975 spoznalo, da sta kriva hudodelstva podpomoči po §-u 214. kaz. zak., ker sta zasledujočim žandarmom povedala neresnico, da bi prikrila brata Antona in Valentina L., dasi sta bila zvedela, da sta ta brata preganjana zaradi hudodelske tatvine. Ugovor obtoženčev, da se je tatvina bratov L. po kazenski, proti njima storjeni razsodbi pozneje izkazala kot prestop in da je zaradi tega moči uporabiti le § 307 kaz. zak., je okrožno sodišče pobilo s tem, da sta obtoženca odgovorna po §-u 214. kaz. zak., ker sta, kakor dognano, za časa storjenega dejanja morala misliti, da na brata L. leti sum hudodelske tatvine.

Kasacijski dvor, do katerega sta se Ivan in Uršula H. obrnila za odločbo po §-u 281, števil. 10 kaz. pr. r., je z odločbo z dne 17. oktobra 1891, števil. 9668 spoznal, da sta kazniva le po §-u 307. kaz. zak.

Razlogi.

Ničnostna pritožba je utemeljena. Nazor sodnega dvora, ki je zastopan v razlogih razsodbe, češ, da je po §-u 214. kaz. zak. »hudodelec« tist, ki je preganjan zaradi suma, da je storil hudodelstvo, in da zategadelj zadoščuje, če je kdo kot »hudodelec« obdolžen, ne glede na to, kako izteče dotična kazenska pravda, ta nazor je pravopomoten. Da delikta podpomoči in udeležbe, stoječa na dispozitivnih normah §-u 6. kaz. zak., ustanovljata kazniva dejanja, katera je samostalno presojeti, je le toliko res, ker sta zanja postavljena samostojna kazenska stavka in ker je storilce smatrati za prouzročitelje posebnega kaznivega dejanja, pri katerem zopet lahko nastopi pomoč, poskus itd. sploh. Toda da bi podpomoč (udeležba)

bila popolnem samostojna proti tistemu hudodelstvu, katero se je pospešilo, o tem uže po stvari sami na sebi ne more biti govora, in kaj takega tudi kazenski zakon ne pripoznava. Pač pa je, in to je glede na podpomoč po §-u 214 kaz. zak. odločilno, zakonovo načelo, izhajajoče iz primerjanja določeb §§ 214 in 307 kaz. zak., to, da je pomaganje po storjenem hudodelstvu, vedno tudi hudodelstvo, kedar se godi pri storjenem hudodelstvu da pa je prestopek, če se godi glede na kak pregrešek ali pa prestopek. Iz tega izhaja, da je prvi pogoj hudodelstvu podpomoči v smislu §-a 214. kaz. zak. procesualno dognana storitev hudodelstva. Ker pa je okrožno sodišče Celjsko z razsodbo z dne 27. majnika 1891, št. 8817 spoznalo, da sta Anton in Valentin L., katerima sta obtoženca, kakor je dognal sodni dvor, dajala podpomoč, kriva le prestopka in sicer Anton L. tatvine po § 460 kaz. zak. in Valentin L. le deležnosti tatvine po § 464 kaz. zak., zato ustanovlja obsodba Ivana in Uršule H. zaradi hudodelstva po § 214 kaz. zak., namestu zaradi prestopka po § 307 kaz. zak., ničnostni razlog, na kateri se vzklicujeta. Ugoditi je torej bilo ničnostni pritožbi.

b) Hudodelstvo odpeljanja (§ 96. kaz. zak.) ni, če se nedoletnica z njeno voljo odvede iz kraja, kateri je zanjo odbrala upravičena nezakonska mati, — v ta namen, da se zopet k materi povrne.

F. F. je bil od deželnega sodišča Tržaškega z razsodbo z dne 11. septembra 1891, št. 4272 oproščen od obtožbe zaradi hudodelstva odpeljanja. Ničnostno pritožbo državnega pravdnštva zoper to razsodbo je kasa cijski dvor zavrgel z odločbo z dne 9. januarija 1892, št. 13353 iz naslednjih razlogov:

Po pravici trdi ničnostna pritožba, da je početje obtoženca F. F., katerega sodni dvor pač ni dognal povse na drobno, bilo zvijačno proti Ferdinandu G., oskrbniku nedoletne C. C. Vzlic temu pa ni utemeljena pritožba, upirajoča se na § 281, šte. 9. kaz. pr. reda. Če tudi je obtoženec nedoletno C. z zvijačami odvedel iz hiše F. G-a v Trstu, kateremu jo je bila v oskrbo izročila njena nezakonska mati, vender se je to zgodilo, kakor je dognal sodni dvor, samo v ta namen, da bi se dekle povrnilo v Benetke k svojej

materi in da bi se tako tej materi prepustila odločitev nadaljnje usode dekletove, zlasti pa vprašanja, ali naj se obtoženec in C. C. v zakon vzameta. V le-tem ni najti objektivnih znakov za hudodelstvo odpeljania; spoznavajoče sodišče se zgol natančno izraža, ko oprošča obtoženca češ, da nedostaje hudobnega namena. V obstoj odpeljania privoljujoče nedoletnice je treba, da odpeljanka pride v položaj, v katerem o njej ne določuje več volja upravičenih, nego volja neupravičenih oseb. Res se po besedah zakona in po stvari sami na sebi hudodelstvo odpeljania stori tudi s tem, da se varovanec odvzame svojemu oskrbniku; in celo roditelji se lahko storé krive tega hudodelstva po odpeljani svojega otroka, če nimajo pravice vzgojati otroka in svojeoblastno posežejo v pravno območje tistih oseb, katerim je po oblastvenem ukrepu nadzirati in vzgojati otroka. Tù pa je otroka C. C. mati, ki po š-u 168. obč. drž. zak. izvršuje pravico vzgoje proti temu otroku, spravila v hišo F. G-a; oblast tega F. G-a, nadzirati nedoletno C. C., ni izvirala iz svoje pravice ali iz oblastvenega, od materine volje nezavisnega naloga, nego imela je mati — sosebno, ker se sodno postavljeni varuh L. L. ni čisto nič zmenil in ničesar vplival na materine ukrepe gledé hčeri — popolno pravico, da je svojo hčer sméla vsak hip vzeti iz hiše G-ove in jo spraviti kje drugje. To je bistveno za presojanje delovanja obtoženčevega; kajti če je odvezl deklé G-u in je peljal k materi (iz katerega koli razloga), on s tem dekleta ni umaknil volji upravičenke, in to je mati sama, ker je G. oskrboval dekle samo po nalogu materinem. V istini je bilo materi tudi še po tem ravnanji lahko, otroka poslati zopet k G-u, in ona je to tudi storila. Ker se torej tù ni izjalovila pravica, ki pristojna materi in jo izvršuje G., da namreč hčer vzgoja in nadzira, zato je ta sodba popolnem utemeljena. Prav ni, da ničnostna pritožba vidi v tem, ker je obtoženec vzel G-u dekle le zato, da jo je peljal k materi v Benetke samo zadnji, za kazensko pravno obsodbo dejanja brezpomembni smoter obtoženčev, češ, da je hudodelstvo uže dovršeno, ko se je dekle odpeljalo iz Trsta. Kajti, kakor je dognala razsodba, obtoženec se je odpeljal iz Trsta z namenóm, ki ga je uže poprej imel, da bi namreč nedoletno C. C. spravil k njeni materi, ni pa še le kasneje le-tega sklenil. Če pa po tem takem obtoženec ni nikoli imel namena, da bi dekle odtegnil materini oblasti, mari je imel le namen, prepustiti materi, naj ukrene

ob usodi hčerini, in če se je tudi v istini zgodilo samo to, potem je treba, če se hoče prav presoditi dejanje, zbrati vse te okoliščine, ne pa jih uvaževati vsako sebi. Iz teh razlogov bilo je zavreči ničnostno pritožbo državnega pravdnštva.

Razne vesti.

V Ljubljani dne 15. novembra 1892.

— (Osobne vesti.) Odlikovana sta: predsednik višjemu dež. sodišču v Gradci, tajni svètnik dr. Jos. vitez Waser z redom železne krone prve vrste o priliki, ko je na svojo prošnjo bil stalno vpokojen; podpredsednik višjemu dež. sodišču v Gradci H. vitez Schmeidel s komturnim križem Fran-Josipovega reda. — Imenovani so: predsednik dež. sodišču v Gradci I. grof Gleispach višjesodnim predsednikom za višje dež. sodišče v Gradci; višjesodni svètnik dr. M. pl. Pflügl višjim državnim pravdnikom pri višjem deželnem sodišči v Gradci; okr. sod. pristav v Mariboru A. Liebisch okrajnim sodnikom v Ormoži; avskultant dr. Jak. Toplak okr. sod. pristavom v Idriji. — Premeščen je okr. sodnik dr. I. Pevetz iz Ormoža v Ptuj. — Umrli je dné 9. t. m. Fr. Erhouniz, notar v Ribnici, v 44. letu svoje dobe.

— (Umrli.) Dné 20. pret. m. umrl je v Aussee tajni svètnik in vpokojeni sekcijski načelnik dr. August baron Wehli, porojen 1810. l. v Pragi. Pokojnik je kot sekcijski svètnik v ministerstvu notranjih rečij, imenovan 1851. leta, poskrbel legislativne in administrativne novine glede podložništva in fevdalnih razmer, glede razbremenitve zemljišč, odveze od služnostij i. t. d. Zato je, sin trgovca, dobil plemstvo. Pozneje je kot ministerijalni svètnik vodil oddelek za ustavo ter je njegova naloga bila, da je ves ustavni mehanizem na novo priredil, da je pripravil volitve, osnoval načrte zakonom in sprožil ves aparat. Pod Giskro 1869. l. je postal sekcijski načelnik, leto pozneje baron in dné 30. oktobra 1871. l., ko je odstopil grof Hohenwart, prevzel je začasno vodstvo ministerstva za notranje reči. Leta 1873. je stopil v pokoj in bil od l. 1876. naprej dosmrtni član gospodske zbornice. — Dné 23. pret. m. je v Gotinkah umrl dr. G. A. Soetbeer, star 78 let, profesor državnih znanostij in sosebno kot avtoriteta sloveč v vprašanih denarne veljave. — Dné 24. pretek. meseca je umrl na Smihovem prof. dr. Anton Gindely, porojen l. 1829. v Pragi. Leta 1862 je postal Gindely izvenredni profesor avstrijske zgodovine na Praškem vseučilišču ter deželni arhivar, a l. 1867. redni profesor. Ko se je Praško vseučilišče razdelilo, dodeljen je bil nemški univerzi. Bil je redni član akademije Dunajske, kakor tudi akademije češke. Kot zgodovinar si je pridobil sloveče ime, zlasti po svoji redki objektivnosti. Na pravniško polje segajo njegova dela: „O cechovním zřízení v Čechách od XVI. až do XVIII. století“ v češkem „Pravniku“ in „Die Entwicklung des böhmischen

Adels und der Incolationsverhältnisse seit dem XVI. Jahrh. (1886. l.), potem izdanje „Snemů českých.“ — V Lipskem je dné 26. pret. m. umrl profesor B. Windscheid. Porojen 1817. leta v Düsseldorfu, je promoviral na vseučilišči Bonnskem, kjer je tudi dve leti pozneje nastopil kot docent za rimsko pravo in postal 1847. leta izvenredni profesor, ko je bil leto poprej izdal svojo razpravo: „Zur Lehre des Code Napoleon von der Ungiltigkeit der Rechtsgeschäfte.“ Kmalu pa je bil pozvan na vseučilišče Baselsko, pozneje Greifswaldsko, 1857. l. na Monakovsko, 1871. l. v Heidelberg in 1874. kot profesor pandekt v Lipsko. Dal je na svetlo l. 1850. spis: „Die Lehre des römischen Rechtes von der Voraussetzung“, l. 1856.: „Die Actio des römischen Civilrechts vom Standpunkte des heutigen Rechts“, potem: „Der Wille und die Willenserklärung“ in: „Zwei Fragen aus der Lehre von der ungerechtfertigten Bereicherung“ poleg drugih manjših spisov. Poglavitno znanstveno delo njegovo pa je: „Das Lehrbuch des Pandektenrechtes“, ki je izhajalo od l. 1862 do 1870. ter potem izešlo v šestih izdajah, spisano na krasni nemščini. Windscheid je bil jeden najznamenitejših civilistov naše dobe in je zadnja leta trudil se skoro samó okolo kodifikacije državljanskega zakona za Nemčijo. —

— (Zastran vodstva kazenskih glavnih obravnav) izdal je pravosodni minister grof Schönborn do predsednikov višjih deželnih sodišč razpis z dné 3. t. m., katerega je potem v seji poslanske zbornice dné 11. t. m., odgovarjajoč na neko interpelacijo, sam prečital. Ta razpis, kateri se zaradi svoje velike važnosti mnogo razpravlja v javnosti, slove tako-le:

Kazensko-pravdni red iz l. 1873. je veljaven uže skoro dvajset let in zaradi tega se lahko blizu popolnem sodi pomen in vrednost njegovih ustanovil ter tudi bistro spozna, kako poklicani funkcionarji uporabljajo dana določila. Četudi se niso izpolnile vse nadeje, katere je ta zakon obujal, vender je smeti z zadovoljstvom reči, da so pa tudi neopravičeni ostali tisti pomisleki, ki so se izražali zoper to in ono določbo. To, da se je vzprejelo in dosledno provedlo tožbeno načelo, pokazalo je svojo dobro stran. Pregarjani državljani dobi dovolj zavetja, če se obrne, kakor dovoljuje zakon, do sodišča, in zaupanje v pravosodje se je ojačilo, ker se opazuje, da se pravo uporablja ne gledé na ugled osebe. Porota, naprava, katera se z jedne strani napada, z druge strani pa visoko ceni kot neizogibno jamstvo za zaščito svobodoumnih institucij, ni povse ustregla visokim zahtevam, pripisujočim poroti moralno moč pravne zavednosti, na katero ne mogo vplivati boji političnega življenja. Prav tako se niso izpolnile nadeje, da bode porota uspešno preprečevala razžaljenja posameznih državljanov.

Pokazalo je pa tudi izkustvo, da državni sodnik ne more biti čisto brez sotrudnikov iz lajiškega stanu in da bi se zaupanje v nezavisnost sodniških izrekov lahko nevarno omajalo, ako bi se državni sodnik odločil od tega elementa. Velika previdnost kasacijskega dvora nadomeščuje to, da in vzklica zastran vprašanja o krivdi; dasi bi se, kakor želeti, pomnožila

varnost za obdolženca, ako bi se mu podelil ta pravni pripomoček, vendar ni najti zanj prostora v tem procesnem pravu, katero hoče imeti neposrednost obravnave.

Če sodniški stan spoznava, kako važna je neposrednost obravnave, tedaj bode to svoje spoznanje pokazal s tem, da se uvodno postopanje kolikor moči ogiba vsega tistega, kar ne more služiti temu smotru. Mnogokrat se poizvedbe še tako vršé, kakor bi naj kôpa spisov bila temelj razsodbi, ne pa podatki glavne obravnave.

In tu ni samo to, da se brez potrebe trati čas, katerega potem nedostaje za druga opravila, ampak tudi, da se tako podaljšuje postopanje, iz katerega potem, če so obdolženci priprti, izhajajo za posameznika često nepovračna škoda. In kaže se tako še druga nevarnost. Takšno ravnanje lahko zapelje predsednika obravnave, da spravlja v obravnavo postranske reči, katerih ni treba za razsojo slučajev, katere torej le zmešnjavo delajo in po nepotrebnem zavirajo tok obravnave.

Vodstvo obravnave je smeti zaupati le funkcionarjem, od katerih se pričakuje, da so popolnem kos gradivu in ki imajo potrebni takt, da varujejo dostojanstvo sodišča. V obče je moči z zadovoljstvom reči, da so storjene izkušnje jako ugodne. Zlasti med voditelji obravnave so se pri nas pokazali sodniki, ki so se s svojim delom sijajno odlikovali in prevredno izpolnili svojo nalogo. Vodstvo je bilo v ogromni večini slučajev uzorno, vendar pa ni moči prezreti, da so se pokazali tudi dogodki in so se žalibog prikradle napake, katere so v občinstvu na široko grajo vzbudile.

Na Angleškem vlada misel, da je v sodni dvorani vedno kralj vpričo, a pri nas razsoja sodnik v imenu Njegovega Veličanstva Cesarja. Tej odlični službi sodnikovi pa je protivno, če se pozabi na veliko resnobo stvari, katera naj se izraža v obravnavi, a se delajo nestvarne pripomnje, potem glose, ki s predmetom niso v nikakeršni zvezi, nadalje nepotrební ekskurzi na polje političnih ali narodnih dnevnih vprašanj, ali da se celo hočejo napravljati neprimerni polovični dovtipi. Nikakor se ne prilega poklicu sodnikovemu, da se obdolženci zasramujejo in se ž njimi tako počenja, kakor bi uže bilo dokazano dejanje, katero se jim pripisuje. Nadalje mora sodnik v obravnavi vedno imeti pred očmi, da je izpovedna dolžnost za pričo premnogokrat hudo breme, katero ona mora nositi zaradi obćih koristij. To breme je treba olajšati vsaki priči, ne gledé na osebo, ki je za pričo, in pri tem je treba tudi strinjati ozire na pričo z nadvladajoćim dostojanstvom sodišča. In kakor naj sodnik v tem pogledu samemu sebi osnuje primerno vedenje, tako se mora tudi postaviti zoper vsak izgred, ki ga pri obravnavi kdo drugi poskuša zoper obdolženca ali pričo.

Kazensko-pravdni red skrbi, da se v širokih mejah pripuščajo zagovarjanje; v uvodnem postopanju pri glavni obravnavi ima obdolženec lahko zagovornika.

Voditelj glavne obravnave mora imeti zavest, da zagovarjanje ni nikak tuj, k pravdi pritaknen element, nego da sodišče potrebuje zago-

vornika za varno delitev pravice. Kakor je voditelj obravnave dolžan, da obtožencu tedaj, ko zagovornika nima na strani, z nepristranskim vodstvom, po katerem pridejo na dan vse, obtožencu ugodne okoliščine, nadomešča zagovornika, tako mora sodnik tudi tedaj, kadar obtoženec ima zagovornika, skrbeti, da jednako nepristranski pride v obravnavo tako obremenilno gradivo, kakor tudi razbremenilni dokazi, in mora pri tem podpirati zagovornika. Tu se morajo natančno izpolniti intencije pravnega reda, kateri ima po svojih določbah le ta smoter, da naj sodišče pride do pravične razsodbe. Stališče zagovornikovo izhaja iz načela, da je zagovarjanje v pravdi enakopraven faktor poleg obtoževanja. Ker zagovorništvo pod tem znamenjem posluje, zato je s tem tudi zapovedano, spodobno ozirati se na osebo zagovornikovo, njegove predloge in govore.

Iz tega, da je treba spoštovati stališče zagovarjanja v obravnavi, izvira pa voditelju obravnave tudi dolžnost, v posameznem slučaju paziti, da se zagovornik giblje v mejah, določenih zagovorništvu. V dokaznem postopanju stavlja lahko zagovornik predloge sodišču, vprašanja pričam in obtožencem, a on ne sme delati pripomenj, ki spadajo v plaidover, ne sme izvajati sklepov iz izpovedij prič, in tako naj se mu tudi gotovo zabranijo poskusi, da bi vplival na izpovedi, da bi motil priče, silil jih v navedbe, ki nimajo pomena za odločbo stvari.

Nedopustna je vsaka kritika gledé osebe in vedenja priče v dokaznem postopanju. Sodnik bode tem lažje take pogoške preprečeval, ako se vsi funkcionarji drže določenih svojih mej, če se obravnava vodi z resnobo in častjo, a tudi s tisto blagohotnostjo, katera zatre vsako misel, češ da obtožiti pomeni uže tudi obsoditi. Pomilovanja vredno je, da so se včasih zaradi neokretnosti in nepremišljenosti, iz veselja do pikanterij, iz brezskrbnosti, morebiti tudi vsled zlovoljnosti pritirale v sodno dvorano reči iz osebnega in rodbinskega življenja, ne da bi bilo to sploh ali vsaj ne tako, kakor se stori, opravičeno po položaji slučaja. Kazenski zakon kaznuje navajanje žaljivih dejanskih okoliščin zasebnega in rodbinskega življenja celo tedaj, ako so resnične, a vendar se je pripetilo, da so se takšne reči brez potrebe zanesle v sodno dvorano in da se je kraj pravice mogel zlorabiti na nepremišljen ali frivolni način. Resna dolžnost voditelja obravnave je, da tu zadene pravo mero in da vzdržuje zasebnemu in rodbinskemu življenju zavetje, katero mu pristoja.

Priporočam Vaši ekscelenci (Vašemu veleblagorodju) da bi moje priponke vzeli na uljudno znanje in prosim delati na to, da se bode ravnalo s primerno previdnostjo pri postavljanju sodnikov voditelji obravnave v kazenskih rečeh.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 8 na Bregu; upravištvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu I. zvezek.

Ta knjiga, ki je izšla ravnokar, velja 1 gld. 40 kr., po pošti sprejeta pa 1 gld. 50 kr.

Anton Levec,
c. kr. sodni pristav v Ljubljani.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 šte. 119 državnega zakonika
z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.
Natisnila in založila „Národna Tiskarna“.

 Dobiti je v „Národni Tiskarni“ v Ljubljani.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

